

Compositie jubileum Oecumenische Janskerkgemeente

Interview met Bert van den Brink, de componist

“Het moet klinken alsof het geen moeite heeft gekost”

“Je vindt mij wel!” zei de blinde meneer goedgehumt toen hij wat twijfel in mijn stem hoorde. Als ik uit de trein stap, krijgt hij gelijk. Vrolijk pratend en gearmd lopen Bert van den Brink en ik door Utrecht op weg naar het café waar de koffie goed is.

Onderweg vertelt Bert dat de samenwerking met Kees van der Zwaard al stamt van 2007, waar Bert mee deed in een groots theater spektakel onder regie van Gerard Evers en Kees met de titel *Klei*.

Interview Hennie Duijst

De jubileumcompositie voor de Janskerk is van de hand van Bert van den Brink. Maar wie is Bert? Met de koffie voor onze neus verkennen we zijn veelzijdige loopbaan. Hoe hij als klassiek geschoold pianist zich vol enthousiasme stort op jazz en in die muzikale richting met veel mensen samenwerkt. Zijn website vermeldt een keur aan namen van artiesten waaronder Wishful singing met de ons bekende Maria Goetze, en, heel nadrukkelijk, Jules de Corte.

Van Jules de Corte en van zijn pianodocent Herman Uhlhorn, heeft hij geleerd dat de lat altijd nog hoger kan liggen. “Jules de Corte was mild. En elke aanslag op de piano was platina! Daar heb ik veel bewondering voor,” aldus Bert.

Slordigheid maakt hem boos, omdat je dan niet tot het uiterste gaat. Hij wil ook het beste uit zijn studenten op het conservatorium halen, hen een deurtje verder brengen. Mensen die tegen problemen oplopen en zich afvragen hoe het verder moet, die maken uiteindelijk de mooiste muziek. Dat zal ook voor Hans, Laurens en het Janskoor gelden wanneer ze zich de nieuwe compositie eigen gaan maken.

Liturgische muziek op liturgische tekst: in het ANWB Café zingt een blinde man

In februari 2022 krijgt Bert de teksten van Kees/Janskerkgemeente om daarmee aan de slag te gaan. Hoe doet hij dat? Bert is niet kerkelijk en is veel bezig met lichte muziek. Bert

nuanceert onmiddellijk: jazz is niet vocaal, is niet geschikt voor een koor. Er zitten wel wat jazzy elementen in de piano voor Laurens. Dat vindt hij vast lekker om te spelen, denkt Bert.

Hij vertelt dat hij veel respect heeft voor geloven en passie. Hij ziet bij de zogenaamde relipoppers onder zijn studenten hun grote inzet voor de wereld. Ze besteden hun vakantie bijvoorbeeld aan het helpen bouwen van scholen in Kenia of een ander dergelijk ideologisch doel. Zelf begeleidde hij al op zijn elfde jaar vieringen met liederen van Huub Oosterhuis in Gods Werkhof en genoot hij onderwijs aan het christelijke Bartimeus.

“Bovendien,” zo roept hij enthousiast, “religieuze muziek is de mooiste muziek op deze wereld!” Toen hij voor het eerst het *Requiem* van Duruflé (1947) hoorde, was hij er helemaal ondersteboven van. Alles zit er in: Gregoriaans en prachtige akkoorden en harmonische wendingen die nu in de popmuziek gebruikt worden.

Tijdens het componeren van het jubileumstuk heeft hij de Engelse koormuziek als referentie genomen. Wat hem betreft moet het vooral ook lekker zingen zijn: lekker als ‘lekker eten’, zintuigelijk. Mooie octaven zingen en dan weer verder in de vierstemmigheid. Hoewel Kees heeft gevraagd naar een ander geluid, worden koorklanken door de oude muziek bepaald. Hij gaf zichzelf de regel om de toonhoogte, snelheid en volume van de spreektaal als uitgangspunt te nemen. “Je moet het vanuit je buik kunnen zingen,” zegt hij. Bert kan zelf alle SATB-partijen zingen die hij schreef. In het ANWB Café zingt hij het voor en ik geniet nu al.

Spelen met vragen en schurende tekst

Composities komen niet zo maar uit de lucht vallen, denk ik. Hoe kijkt Bert terug op de afgelopen periode? “Een belangrijke les,” zo zegt hij, “is dat ik mijn agenda echt moet blokken om te componeren. Mijn drift om te spelen is groter dan mijn drift om te schrijven.”

“Als je al doedelend op de piano bezig bent met lekkere, zintuigelijke akkoorden, kom je verder met componeren door er een noot in te spelen die niet past. Deze noot roept de vraag op: hoe nu verder? Je geeft jezelf als het ware een probleem, daar wordt het werk beter van. Je bent letterlijk met vragen aan het spelen. Zo kom je op mooie grote drieklanken uit.” Het lied *En wij* (lied 3) is een voorbeeld hiervan. Bert denkt dat het koor, Hans en Laurens hier graag aan zullen werken.

Een tekst kan lastige vragen stellen aan de componist, kan schuren met wat er aan muziek opborrelt. “En ik kon Kees niet bellen om de tekst te herschrijven, want die was in de bergen aan het wandelen,” grinnikt Bert. In de *psalm* (lied 4) zit bijvoorbeeld veel herhaling van

woorden die de tekst versterken, maar welke noten horen erbij? Hij kwam er maar niet uit. Het eureka-moment kwam tijdens de samenwerking met collega en oud-student Bernd van den Bos met wie hij bezig is bekende popmuziek te arrangeren. De impuls volgen en de fouten later wegpoetsen, zo leerde hij in dit project. Voor Laurens, de pianopartij, heeft Bert zich voor dit stuk laten inspireren door het langzame deel van Ravels *Concert in G* en de tekst als het ware over de pianopartij gedrapeerd. Het kon wel eens het mooiste stuk van de compositie worden, denkt Bert.

Geslaagd

Ja, wanneer is een nieuwe compositie voor de Janskerkgemeente geslaagd? “Kerkmuziek is vooral gebruiksmuziek. Bij het doorspelen en doorzingen moet het lekker gaan. Dat iedereen het bijna meteen kan pakken. Dat het zingen een zintuigelijke ervaring is, dat het lekker smaakt. Dat het fijn is om te zingen.”

BIOGRAFIE BERT VAN DEN BRINK

24 juli 1958.

- Cum laude afgestudeerd klassiek pianist.
- Hij improviseerde al van jongs af aan op piano en orgel en is op dat gebied autodidact. Hij doceert piano aan het Utrechts conservatorium.
- In 2007 kreeg Bert van den Brink de VPRO/BOY EDGARPRIJS.
- Bert is veelvuldig te beluisteren als pianist, organist en accordeonist via het internet, cd's en uiteraard live.
- Een selectie uit de grote lijst van artiesten die met Bert van den Brink samenwerken en opgetreden hebben:
 - Thomas Oliemans
 - Klaartje van Veldhoven
 - Gino Vannelli
 - Richard Bona
 - Toots Thielemans
 - Chet Baker
 - Eric Vloeimans
 - Philip Catherine
 - Jesse van Ruller
 - Louis van Dijk
 - Jules de Corte
 - Cor Bakker
 - John Engels
 - Hein van de Geyn
 - Hans van Oosterhout
 - Dee Dee Bridgewater
 - Denise Jannah
 - Miranda van Kralingen
- Bert is ook actief als arrangeur/producent. Een van de hoogtepunten is de bewerking van de opera *Porgy & Bess* uitgevoerd door de Houdini's en Nieuw Sinfonietta

Amsterdam.

- STRINGS SURROUND

Strings surround is de naam van de compositie die Bert voltooide in 2011 voor piano en strijkkwartet.

Foto's:

Melle Meivogel